

ב"ס"ד

אוסף סיפורים "ש"כ"ו"

מאת "ליקוטי ש"במא"ל"

מלכת ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

ההודעה

"לדעתי לא כדאי. זה מסוכן!" התרה ראש הישיבה בפני התלמיד המפציר.

הימים היו ימי תחילת מלחמת העולם השנייה. תלמידי ישיבת קלצק התפזרו בכמה עיירות בליטא. ניסו לא לבלוט בשטח המלחמה. כאשר כבשו הרוסים את ליטא, החלו לרדוף את חיי הדת.

אחד מתלמידי קלצק, יענק'ל שמו, החליט לנסות את מזלו ולברוח מן הארץ השסועה. הוא פנה לשגרירות הבריטית וביקש שינפיקו עבורו אשרת הגירה לבריטניה. בתחילה סירבו עובדי השגרירות לבקשתו, אולם יענק'ל היה עקשן לא קטן והצליח למצוא חן בעיני כמה פקידים ולקבל מהם אישור בכתב שהשגרירות הבריטית תשקול את בקשתו לקבלת אשרת הגירה.

האישור כמובן לא היה שווה מאומה כרגע, אולם היה בכך פתח של תקווה.

ימים נקפו והדי המלחמה התגברו. השגרירות הבריטית נסגרה ואנשיה ברחו לממלכה המאוחדת הרחוקה מהדי הקרב.

יענק'ל החליט שאין לו מה להפסיד. נטל את המסמך המאשר שהשגרירות הבריטית שוקלת לאשר לו הגירה, נכנס עימו אל ראש ישיבת קלצק, הגאון רבי אהרן קוטלר (ב' בכסלו יום פטירתו). "החלטתי לנסות את מזלי ולהפליג לבריטניה", סיפר יענק'ל לרבי אהרן, "אולי ירחמו עלי בכניסה לשערי המדינה ולא ישיבו את פני ריקם".

"לא כדאי לך!" הזהיר אותו רבי אהרן. "הדרכים מסוכנות, אין ברשותך כל מסמך חוקי שמאשר לך לנוע. גדולים הסיכויים שתשוב במפח נפש, אם בכלל תישאר בחיים. אל תיטול את הסיכון".

יענק'ל מיאן להאזין. הוא הגיע להיפרד מראש הישיבה. הוא מוכן לנסות את מזלו בכל מקרה.

משראה רבי אהרן קוטלר שהדבר מנוי וגמור עמו, 'נכנע' להפצרותיו של תלמידו, בירכו ונפרד ממנו לשלום.

כעת עלה יענק'ל על אוטובוס צפוף ומחניק שעשה את דרכו לקובנה. מקובנה יעלה על רכבת הנוסעת לעיר נמל גדולה, ממנה יפליג לבריטניה. כשבידו, כזכור, המסמך המאשר שהשגרירות הבריטית 'שוקלת' להעניק לו אשרת כניסה.

בהגיעו לתחנת הרכבת נוכח יענק'ל לגלות שהמוני אזרחים ממתינים לרכבת. כולם כמוהו רוצים לברוח כל עוד אפשר מהמלחמה הקרבה ובאה.

במאמץ אדיר פילס לו יענק'ל תור לקופה, רכש כרטיס לקרון זול במיוחד והמתין לביאת הרכבת לתחנה. משזו הגיעה, נדחק יענק'ל לקרון צפוף וחיכה לתחילת הנסיעה.

לאחר דקות ארוכות, כשמימינו ומשמאלו נדחקים אנשים, שמע יענק'ל קריאות בשמו. הוא היה בטוח שמדובר בדמיון, או שמא מחפשים יענק'ל אחר. זה הרי שם לא נדיר כלל.

אלא שאחרי כעשר דקות התפרץ אל הקרון מורו ורבו רבי אהרן קוטלר. "יענק'ל", קרא רבי אהרן נרגש, "הם אישרו! כמה דקות אחרי שעזבת את העיירה הגיעה טלגרמה מהבריטים שכניסתך לבריטניה אושרה! סע לשלום".

יענק'ל היה נרגש. רבי אהרן עלה לאוטובוס מהעיירה אל קובנה, טרח לחפש אותו בתחנת הרכבת ואף עלה לקרון דקות ספורות לפני היציאה לדרך, כדי להעביר לו את הידיעה על אישור כניסתו לממלכה המאוחדת.

"רגע", התנער יענק'ל, "למה הרב טרח להגיע עד לפה לספר לי זאת? הרי הבריטים היו מכניסים אותי ממילא".

"מה זאת אומרת?! היה תורו של רבי אהרן להתפלא, "וכי אניח לך לעשות את כל הדרך מלא חששות ופחדים מהעתיד? כעת תיסע בשמחה" - - -

הכל מאיתו יתברך (פניני עין חמד, גיליון 822)

הגאון הרב דוד ציון לניאדו זצ"ל התגורר ליד שוק 'מחנה יהודה' בירושלים. ביתו היה במרחק של עשרות מטרים מתחנת האוטובוס לתל-אביב.

פעם אחת הרב היה צריך לנסוע לתל אביב עם אשתו. אולם הפרוטה לא היתה מצויה בכיסם. אשתו שאלה אותו: "מה נעשה מחר? איך ניסע לתל-אביב?". הרב אמר לה: "אל תדאגי, בעז"ה יתברך הכל יהיה בסדר". הם קמו בבוקר, שתו כוס קפה ויצאו לתחנה.

הרבנית בודקת את הארנק, ואין שם שקל אחד. "דוד, אין לנו כסף לעלות לאוטובוס". רבי דוד לא אומר מילה, וממשיך ללכת לכיוון התחנה והיא אחריו. הם כבר 50 מטר לפני התחנה. הם רואים אנשים עולים לאוטובוס. הרבנית אמרה לו: "דוד, אין לנו כסף לאן אתה הולך? איך אתה מתכוון לעלות?". רבי דוד אמר לה: "אל תדאגי אשתי. ישועת ה' כהרף עין".

הם נעמדו בתור לעלות לאוטובוס, למרות שאין להם איך לשלם. לפתע הגיע אדם מאחד הסמטאות וקרא: "רבי דוד, רבי דוד, חכה, אל תעלה לאוטובוס. כבוד הרב נתן לי הלוואה לפני כמה חודשים, ולא היה באפשרותי לפרוע. עכשיו ב"ה רווח לי. קח לך את מלוא הסכום." רבי דוד ואשתו קנו כרטיסים לאוטובוס. בנוסף, הכסף הספיק לקנות את כל המצרכים לשבת קודש, ואת הנותר חילק הרב לצדקה.

השידוך II [מתוך 'באר הפרשה']

אם נתבונן נראה שבעצם ה'שידוך' הראשון מששת ימי בראשית היה כשה'חתן' היה בכלל בתרדמה... "ויאמר ה' אלוקים לא טוב היות האדם לבדו... ויפל ה' אלוקים תרדמה על האדם וישן" (בראשית ב, ח-כא), ויש שאמרו שע"ד הרמז בא זה ללמדנו, שלמרות שהרבה פעמים מתעקש אדם לומר "רצוני דווקא בשידוך פלוני", או לאידך גיסא פעמים שיאמר "שידוך זה... אין בכלל על מה לדבר...", לכן אמר הקב"ה לאדם: "אני אשיג לך את הזיווג ההגון לך, אפילו עליך תרדמה ובמצב הזה אציג לפניך זיווגך, וכזה ראה וקדש", וכמו שרגילים לומר - "אל תעזור ואל תפריע..."

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: מעשה בבחור בן טובים וירא שמים שלמד באחת מהישיבות המפורסמות בארץ ישראל, אך משום-מה לא הצליח למצוא את זיווגו. וכך עברו הימים מיום ליום ומחודש לחודש כשלבנו נשבר בקרבו מחמת מצבו הקשה. לקראת שבת אחת החליטו בני הישיבה לשבות בשב"ק במירון, סמוך ונראה לציון של הרשב"י. אותו בחור הצטרף ונסע עמם, אך במשך כל השבת הסתגר בחדרו כשהוא שקוע בצערו ולא עלה לציון אפילו פעם אחת. רק במוצאי שבת נתעורר בו רצון לפקוד את הציון בטרם יחזור לישיבה. ואכן, בהגיעו אצל הציון פתח באמירת תהילים בהשתפכות הנפש ובדבקות עצומה, עד שלאחר כמה שעות גמר את כל ספר התהילים. כשחיפש את חבריו התברר לו שהם לא המתינו וחזרו לישיבה.

אין לו ברירה והוא מבין שעליו לחזור לישיבה בכוחות עצמו. אך כיוון שלא היה לו כסף פנה לביתו של אחד מתושבי מירון, סיפר לו מה שקרה וביקש שילוהו כסף להוצאות הדרך, וכדי שלא יחשוש שמא לא יחזיר לו את ההלוואה - נתן לו את מספר הטלפון של ראש הישיבה כדי שיוכל לברר עליו. בעה"ב שוחח עמו על דא ועל הא למשך זמן-מה ולאחר מכן הלווה לו כפי בקשתו ופטרם לשלום. היהודי שהתפעל מאוד מאצילותו של הבחור מיהר להתקשר לראש הישיבה וסיפר לו שכך וכך היה מעשה, ובירר אצלו 'מה טיבו' של הבחור, כי בת יושר הוא שהגיעה לפרקה וברצונו לברר אצלו על אותו בחור. ראש הישיבה הרבה והפליג בשבחו של הבחור בתורה ובמידות טובות. מיד שלח הלה שדכן שידבר עם אבי הבחור להציע את השידוך, וכעבור יומיים שברו צלחת בשמחת התנאים בשעה טובה ומוצלחת בבית אבי הכלה בעיה"ק מירון.

מתברר למפרע שתפילתו במוצאי יום מנוחה הרקיעה שחקים ועל ידה זכה לישועה הגדולה. ולא עוד, אלא אף בעיני בשר ראה שבגלל שהאריך בתפילתו באותה שעה, זכה לראות מיד בישועתו... שהרי איחורו גרם לו לפגוש את חותנו לעתיד...

זיווג שהוא "לא מן השמים"

בספר "אביהם של ישראל" על המקובל הרב מרדכי אליהו זי"ע, מובא מעשה נפלא ומרטיט בו נתגלה ברגע האחרון זיווג שהוא "לא מן השמים".

סיפור זה התרחש כששימש כדיין בבית הדין של באר שבע, וזהו ספק סיפור על פיקחות ספק סיפור על רוח הקודש, אך בוודאי זהו סיפור על רגישות.

קבצנית אחת הייתה מסתובבת ברחובות תל אביב והייתה מספרת לכל דורש כי גנבו ממנה ילד ומכרו אותו לאחרים. כיוון שהיא הייתה נראית מאוד מוזנחת, אף אחד לא היה שם לב על דבריה, והיא הייתה הולכת עם כאבה וצערה ואין שומע לה.

לאותה אישה הייתה בת שהתרחקה מהדרך של אמה, לא עסקה בקבצנות והתקדמה בחיים, בדרכה. יום אחד ביקשה הבת להתחתן ודרשו ממנה הוכחה על יהדותה ועל רווקותה. היא הביאה את אמה לבית הדין בבאר שבע. הרב מרדכי אליהו זצ"ל קיבל את האימא ואת הבת ושמע את דבריהן. אחר כך הוא שאל את האימא: "האם את זוכרת את הבן שלך?" האימא התחילה לבכות ואמרה: "בוודאי שאני זוכרת, כמו היום. הייתה לו שומה על כתפו הימנית", וסימנה בידה על המקום בו הייתה לבנה שומה. היא גם סיפרה שיש לשומה הזאת צורה מיוחדת שאין לאף שומה אחרת. חבריו הדיינים של הרב אליהו תמחו ושאלו אותה: "האם אתה מאמין לטוטה זאת?!" "מה זה חשוב כעת?" עוד אמר להם הרב, שכתוב בגמרא ש"טוטה – בחדא מילתא לא סריך". זאת אומרת: טוטה לא נדבק לומר דבר אחד של טטות כל הימים, ואם היא אומרת את אותו הדבר כל הזמן, כנראה שיש בזה אמת. בכל מקרה, ביקש הרב מאחד מחבריו של החתן לברר ולבדוק בעקיפין אם יש לו שומה בכתפו במקום שהאימא אמרה. החבר עשה כן ואמר לרב שאכן יש לו שומה על כתפו הימנית. ולא עוד, אלא שצורתה מיוחדת בדיוק כפי שתיארה האימא... קרא הרב לחתן ושאל אותו מי ההורים שלו. הוא אמר מיד את שמות ההורים שהוא גדל אצלם. שאל אותו הרב אליהו: "האם אתה בן מאומץ?" השיב החתן: "לא". שאל הרב: "האם אתה דומה להורים שלך?" אמר החתן: "ממש ממש לא!" קרא הרב להורים שגידלו אותו ואמר להם שכעת הבן שלהם הולך להתחתן ושיגידו לו את האמת האם הוא הבן שלהם. להפתעתו הם אמרו לו: "לא. הוא בן מאומץ שלנו, שאינו רשום בשום מקום". קרא הרב לחתן ולכלה ואמר להם: "דעו לכם שאתם אח ואחות! אתה לא בן של האנשים האלה שגדלת אצלם. אתה הבן של הקבצנית". החתן התרעם ולא קיבל את הדברים. ביקש ממנו הרב אליהו: "תמתין פה ותראה בעיניך". קרא הרב להורים שגידלו אותו ושאל אותם בפניו: "אתם ילדתם אותו?", אמרו: "לא". קרא הרב לאימא הקבצנית וביקש ממנה לפני כולם: "ספרי לנו על הבן האובד שלך". היא החלה לספר כי היא מסתובבת ברחובות כבר הרבה שנים והיה לה בן כזה וכזה ולקחו אותו ממנה ע"מ לעזור לה, אך מאז אין לה מנוחת הנפש. שאל אותה הרב: "אילו סימנים היו בבן שלך?" היא אמרה את סימן השומה שהייתה לו בכתף ימין. הבחור החל להחוויר. עוד שאל אותה הרב: "מה הייתה צורה השומה?" והיא תיארה את צורתה במדויק. הבן התעלף. האימא נבהלה ועוררו את הבן, שישב חיוור על כיסאו. הרב ביקש מהאימא עוד סימנים בגופו של הבן האובד והיא אמרה עוד ועוד סימנים שהיו ידועים רק לה. שאל הרב אליהו את הבן: "האם זה כך?" הוא הנהן בראשו. אמר לה הרב: "זה הבן שלך! כמעט והתחתן עם הבת שלך, רק בגלל שאת לא ויתרת על האימהות שלך הוא לא התחתן עם אחותו וחזר אליך"...

סיפר הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל: שבועיים לפני הסתלקותו של מרן ה'חזון איש' זצוק"ל הוא שלח אותי לישיבת מיר בירושלים ללמוד אצל אחד מגדולי תלמידיו, יהודי תלמיד חכם מופלג בשם רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, שהיה אדם גדול מאוד ונהג להסתיר את עצמו.

בשנים שלאחר מכן חלה רבי משה יהושע והתלוויתי אליו לנסיעה לאמריקה לצורך טיפולים רפואיים שהיה עליו לעבור. במהלך הדרך הוא סבל והתייסר מאוד, אך שתק ולא התלונן. בעקבות מחלתו הוא נטה להתייבש במהירות והיה זקוק כל העת לשתייה מרובה. לכן לקחתי אתי לכל מקום שני בקבוקי מיץ תפוזים, כדי שיוכל לשתות בכל רגע.

ביום רביעי בלילה הסתיימו הטיפולים. רבי משה יהושע רצה מאד לחזור לארץ לפני שבת, אך לא היה מקום פנוי בטיסות הקרובות. לכן רשמנו את שמותינו ברשימת ההמתנה, ונסענו לשדה התעופה בתקווה שיתפנה עבורנו מקום בטיסה הקרובה. לפנינו היו עוד עשרים ושבעה איש שנרשמו קודם לכן. על פניו לא היה נראה שיש לנו סיכוי לחזור ארצה לפני שבת, אך רבי משה יהושע לא ויתר אלא נשאר להמתין בשדה התעופה.

באותם ימים ניתנה מטעם חברת 'אל על' הנחה לחולים ולמלוויהם, וכך קיבלנו כרטיסים בהנחה של 90 אחוז. הראיתי לפקידה האחראית את הכרטיסים המיוחדים שלנו וביקשתי ממנה לאתר עבורנו מקום בטיסה הבאה: "אם נתנו לנו כזו הנחה, תוכלי להבין בעצמך את מצבנו." היא אכן הבינה, אך לא היה לאל ידה לעזור. "אם שני אנשים מנוסעי הטיסה לא יגיעו, תקבלו את מקומם", עודדה אותנו.

לפתע הבחנתי באחד הפקידים שנראה כסמכותי והחלטתי לגשת אליו, להסביר לו את המצב ולבקש את עזרתו. אך הלה התגלה כאדם קשוח וחסר לב. כשראה את הכרטיסים המוזלים שלנו הוא אמר מיד: "שילמתם רק עשרה אחוזים ממחיר הכרטיס, לכן גם אם יבואו אנשים אחריכם הם זכאים לטוס לפניכם, כי הם שילמו מחיר מלא ואתם לא!". ניסיתי לדבר על לבו ולהסביר לו שמדובר בחולה במצב קשה, ולפיכך יש להקדים את תורו. אך הדברים השיגו את התוצאה ההפוכה. "חולה?!", שאג האיש, "לפני שתביאו לי אישור מבית החולים שהוא יכול לטוס לא נאפשר לו לעלות על המטוס אף אם יהיה מקום." "קלטתי במי מדובר והתרחקתי מטווח ראייתו.

לפתע שמעתי הודעה במערכת הכריזה: "רבאיי לנדא, רבאיי שכטר, בואו לעשות צ'ק-אין". ברגע האחרון התפנה עבורנו מקום. נשמתי לרגע בתחושת הקלה, אך לחרדתי צץ לפתע הפקיד הנוקשה שהחליט להתערב. את האנשים האלו את מעלה לטיסה?!", אמר לפקידה, ותוך כדי דיבור תפס את הכרטיסים והחל להתרחק מהמקום. רבי משה יהושע החל ללכת אחריו כדי להתחנן לפניו שיאפשר לנו לטוס, אך אני אמרתי לו: "האדם הזה

הוא חסר רחמים, אין מה להתחנן לפניו. במקום זאת הבה נעמוד רגע ונשתמש בסגולה הידועה להתרכז במחשבת 'אין עוד מלבדו', וכך בעזר ה' נתפטר ממנו. " הוא התחייק, נעמד באחת הפינות והתרכז במחשבותיו .

תוך דקה וחצי הגיעה הפקידה הראשונה שעמה דיברתי בתחילה, חטפה את הכרטיסים מידי הפקיד וגערה בו שלא יתערב בעניינים שאינם נוגעים אליו, וכך הוכנסנו מידי לטיסה. כדי להגיע למטוס ברגע האחרון הובלנו אליו על ידי ג'יפ מיוחד. מאחר שישבנו במקומותיהם של נוסעים שאיחרו לטיסה, הושיבו אותנו בשני קצות המטוס. התאמצתי להחליף מקומות ולהעביר אנשים לשביעות רצונם, כדי שאוכל לשהות עליד ר' משה יהושע ולסעוד אותו במשך הטיסה. לאחר שעות של התרוצצות, שתדלנות ואי וודאות מורטת עצבים, התרווחתי סוף סוף על מושב המטוס במנוחה ליד ר' משה יהושע.

הרגשתי יובש וצמא עז. רציתי להרטיב את גרוני היבש תוך כדי שאני חושב לעצמי: 'אם אני כל כך צמא, מי יודע כיצד מרגיש רבי משה יהושע.?!' בקבוקי המיץ היו לידי אך כוס אין. רציתי לבקש מהדיילים, אך הם היו עסוקים בתיקון תקלה שאירעה בדלתות המטוס. ר' משה יהושע חשש שאם אפריע להם כעת אגרום לחילול ה'. חשבתי לרגע אולי לשתות ישירות מהבקבוק, אך הרב פסל גם את האפשרות הזו כדי שלא לגרום לחילול ה'.

זמןמה חלף עד שתוקנה התקלה, והדיילים התפנו להגיש לנו כוסות. בשפתיים יבשות ובגרון ניחר מצמא מזגתי לשנינו מן המשקה המרענן ועמדתי לברך ולשתות, אך הרב עצר בעדי ואמר לי: "המתן נא רגע, בוא ואלמד אותך איך מברכים!. כשאתה עומד לברך, עליך לחשוב כמה חסדים עשה הקב"ה כדי להמציא לך את כוס המיץ הזה כדי להרוות בה את צימאונך. ראשית, הוא ברא אנשים ונתן להם כוח וחכמה לעבד את הקרקע, לטעת את עצי התפוזים, להשקות ולגדל אותם במשך כמה שנים עד שיוציאו פירות. לאחר שגדלו הפירות טרם הסתיימה המלאכה. היה צורך להביא אנשים שיקטפו אותם. ולאחר שקטפו אותם היה צורך בנהגים ובמשאיות שיובילו את התפוזים לבית האריזה. ולאחר מכן היה צורך בפועלים שיעבדו בבית חרושת לייצור משקאות ויסחטו את התפוזים. כמו כן היה צורך בפועלים ובבית חרושת נוסף לייצור בקבוקים כדי שיהיה ניתן לאכסן את המיץ, ובעוד בית חרושת לייצור קופסאות הקרטון שבהן ארזו את הבקבוקים. מלבד זאת היה צורך בבית חרושת לייצור כוסות בהן נוכל לשתות את המשקה - ואת כל זאת עשו אנשים שהקב"ה ברא ונתן להם יכולת וחכמה ליצור את כל הדברים המופלאים הללו כדי שנוכל לשתות כוס מיץ תפוזים ולהרוות את צימאוננו.!" ר' משה יהושע לא סיים בזאת, ובמשך דקות ארוכות המשיך למנות עוד ועוד פרטים מחסדי ה' יתברך, ורק אז סיים ואמר בהתרגשות: "עכשיו אראה לך איך לברך! כשאנו מברכים: 'שהכל נהיה בדברו' עלינו לחשוב ולהודות על כל הדברים הללו שנעשו בחסדי הבורא! כמה הכרת טובה אנו חייבים לקב"ה על החסד העצום שהוא עושה אתנו בכל רגע ורגע! ברוך שעשה לי כל צרכי.!"

באותם רגעים הרגשתי בחוש את התיאור 'תדבק לשוני לחכי'... ואם אני חשתי בצמא כה נורא על אחת כמה וכמה שר' משה יהושע נזקק לשתות בדחיפות. אבל את המתנה שנתן לי באותם רגעים, את הלימוד איך מברכים, איך מודים וכיצד מכירים בטובת ה', לא אשכח כל חיי.

"מה' יצא הדבר" [כד, נ]. הקב"ה יושב ומזווג זיווגים. (והערב נא).

מעשה שהיה כך היה. שמעון נפגש מספר פעמים עם לאה למטרת נישואין. לבסוף החליטה הבחורה כי אינם מתאימים, ולכן הפסיקה את פגישותיהם, למורת רוחו של הבחור. החליט שמעון, שהיה בעל מידות מושחתות, לנקום בלאה. בנוסף לכך, החליט להתעלל אף בראובן חבירו, שלדעתו גרם לו עוול, והמתין לרגע בו יוכל 'להשיב לו כגמולו'... מה עשה? ניגש אל ראובן והציע להיפגש עם בחורה טובה מאין כמותה (לאה), והרבה לדבר בשבחה, והוסיף שכבר הציע להוריה את השידוך, והבחורה הסכימה להיפגש עמו, (בעוד שהאמת היתה שמעולם לא הציע את השידוך). לאחר שבירר ראובן אודות הבחורה, הסכים להיפגש עמה בתאריך ובזמן ששמעון הודיע לו שסיכם עם הוריה.

ראובן הגיע לבית לאה, שהיה במקום רחוק מאד מביתו, ובשעה היעודה מתדפק הבחור על בית המשפחה. בעל-הבית פתח את הדלת, ושאלו למבוקשו. הבחור תמה על עצם השאלה, אבל היה בטוח שהאבא מתרגש לקראת הפגישה, ולכן הוא עדיין לא אוחז במה ובמי מדובר... "אני הבחור שהציעו לכם לשידוך"-. "שידוך?! הצעה?! על מה אתה מדבר? כנראה שטעית בכתובת?", אמר אבי הנערה. הבחור החוויר והסמיק חליפות. דמו נשפך. "מי הציע לך את בתי?", התעניין האב. וכשהבחור נקב בשמו של השדכן, נודע הסוד ...

ראובן עמד בפתח נבוך ומבויש עד-דכא, ובעל הבית, שהיה אדם נח מאוד מטיבעו, לא יכול היה לראות בצערו, והזמינו להיכנס אחר-כבוד לביתו, באומרו שאם כבר בא בצל קורתו - ייכנס ויטעם משהו. השניים שוחחו זמן רב, והאב התפעל מאד מהבחור. התברר כי הוא עונה לתואר תלמיד חכם וירא שמים. חשב האיש בלבו, כי אולי לא לחינם גלגל הקב"ה את הבחור לביתו. ואז הוא מחליט להפגישו עם בתו... השידוך שהתקיים בתחילה בצורה של דיעבד, התברר כהצעה של לכתחילה, ולאחר כמה פגישות התארסו בני הזוג בשעה טובה....

עתה נודע הדבר לשמעון, ומיהר לבוא ולתבוע מהצדדים לשלם לו 'דמי שדכנות', שהרי רק מחמת מעשיו נוצרה ההיכרות ביניהם, שהביאה לביצוע השידוך. אולם, ברור שב' הצדדים סרבו בתוקף לשלם לו... עם מי הדין? שאלנו שאלה זו את מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א, והשיב לנו כדלהלן: מבואר בבאור הגר"א (חו"מ סי' פ"ז ס"ק קי"ז), כי מקור החיוב לתשלומי דמי שדכנות הוא מדין "היורד לתוך שדה חבירו ונטעה" (ב"מ ק"א), שעל בעל השדה לשלם לו הוצאותיו מאחר והתכוון להשביח את שדהו, אך כאשר לא התכוון לכך, אינו חייב לשלם לו, כמבואר בש"ך (חו"מ סי' שצ"א סק"ב). ממילא, בנידון

דנן לא יקבל שמעון מאומה, שהרי לא היתה לו כל כוונה לעשיית שידוך - ליצירת קשר בין בני הזוג, אלא להיפך, כוונתו היתה לבזות ולהלבין את פני חבריו ואת משפחת הבת, אלא שמה' יצא הדבר (בראשית כ"ד, נ') - מהשמים סובבו שממעשה זה יצא שידוך, ומכיון שלא פעל כ'שדכן' אלא כ'נקמן', לפיכך פשוט שלא יקבל ולו אגורה שחוקה!

משתאה לה מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אם לא' [כד, כא]. כוח הוויתור. (ברכי נפשי).

הכל יודעים את הכלל שמוויתור לא מפסידים, ואדם המכניע את מידותיו כלפי זולתו – לעולם לא יגיע מכך לידי הפסד. ברם, בבואנו לידי ניסיון, הופך הוויתור למשימה קשה עד מאוד. והן-הן הדברים. שהרי לימדונו רבותינו שכפי גודל שכרה של מצווה פלונית, כן יגדלו ויתעצמו הקשיים והמכשולות בדרך לקיומה. והדברים פשוטים גם מסברא, שכן אם אדם רוצה לקבל שכר כה גדול, עליו להוכיח שזה מגיע לו! וככל שיגדלו הקשיים, כך תגדל זכותו לקבל את השכר! ומאידיך, יש במהלך זה כדי לעודד את האדם, ולחזקו, דווקא כשהוא רואה את עוצם-הניסיונות הבאים עליו בשעה שהוא בא לוותר לחבריו. באותה שעה צריך הוא להבין ולידע, שכדאי וכדאי לו להתחזק ולהתייצב איתן מול כל הקשיים המנסים למנוע ממנו את הוויתור, שכן אי אפשר לתאר ואי אפשר לשער את גודל השכר שיהיה לו מכך בזה ובבא.

סיפור מופלא התרחש אצל מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ממנו אפשר ללמוד עד כמה 'משתלם' לוותר, למרות הקושי הטמון בכך. תחילתו של הסיפור נעוץ במעשה שהתרחש באחד מבתי כנסיותיה של ירושלים, בשבת פרשת 'תרו' של שנת תשס"ב. שני נערים ממתפללי בית הכנסת שהגיעו למצוות, לא תיאמו ביניהם את העיתוי של העלייה לתורה, וכל אחד מהם הודיע לגבאי שהעלייה שלו תהיה בשבת 'תרו'. כמו כל חתני בר-מצווה אחרים, הכינו שניהם את כל קריאת התורה וההפטרה של פרשת 'תרו'. רק כאשר הגיעה השבת היא, הבחין הגבאי בטעותו, ועתה התברר ששנים אוחזין בפרשה אחת... היה ברור שאחד מחתני בר-המצווה צריך לוותר. והנה, כאשר הגבאי שאל את שני הנערים 'מי מוכן לוותר', קם אחד מהם ואמר שהוא מוכן. אין ספק שהדבר לא היה קל, ולוא מצד העובדה שההכנות לקריאת הפרשה נעשות, כידוע, לא ביום אחד ולא ביומיים. גם כאשר קוראים רק את ההפטרה, מתחיל הנער להכין את הקריאה כמה חודשים לפני, וכשמדובר בפרשה כולה – על אחת כמה וכמה! בהסכמתו לוותר, נעשה כאומר לחבריו 'אני מוותר על כל המאמץ שהשקעתי, ומעניק לך את הכבוד לקרוא את הפרשה, ואני אשב ואשמע כיצד אתה קורא'!

הוויתור היה בבחינת שבירת המידות. שוו בנפשכם: הנער המוותר, שהכין גם הוא את הפרשה בדקדוקיה ובטעמיה, יושב עתה ושומע כיצד חבריו מסלסל בקולו ומטעים את הטעמים לפני הקהל; וכי מילתא זוטרתא היא?! החידוש היה גם בכך שהנער וויתר לחברו מתוך שמחה, ומתוך הרגשה אמיתית שהוא גומל חסד עם הנער השני. לא הורגשה אצלו תחושה של כפיה, או אילוצים, וכל כיוצא בזה. הוא עשה את שעה, מתוך מחשבה עצמית, ולאחר שהבין שמדובר במעשה - חסד נעלה ומרומם.

גם הוריו של הנער, מששמעו על ההחלטה שהתקבלה אצל בנם, בירכוהו ועודדוהו עד למאוד, ואמרו לו שהם גאים בילד כזה, והוויתור שלו הסב להם נחת רוח גדול מאוד. כמובן, שהוויתור של בנם, נחשב כוויתור גם מצדם, שכן גם הם היו נהנים לשמוע את הבן קורא את הפרשה וההפטרה לפני הציבור. הם לא ידעו שהוויתור של הילד-חמד שלהם, עוד עשוי להציל את חייה של אם-הבית.

המעשה עם שני הנערים התרחש, כאמור, בשבת 'יתרו' תשס"ב. נעבור 4 שנים מאוחר יותר, לפרשת 'יתרו' תשמ"ו. אף אחד כבר לא זכר את שאירע בשבת הבר- מצווה. אבל הקב"ה, זוכר כל הנשכחות, לא שכח. הנער שוויתר, הגיע לגיל 17. בשעות הצהריים של יום שישי, בעיצומן של ההכנות לשבת למשפחה ברוכת-הילדים, תקפו את אם- הבית כאבים ולחצים בחזה. לאחר התייעצות עם בעלה היא פונה לקופת חולים, והרופא התורן שקיבל אותה, הודיע שיש צורך להבהילה בדחיפות באמבולנס לבית חולים. האם ניסתה 'לטעון' ולומר, שהיא באמצע ההכנות לשבת, אבל כמובן שהרופא לא האזין לטענותיה, והורה לה לנסוע מיד לבית החולים. כיוון שבעלה נשאר בבית עם הילדים הקטנים, הזעיקה האם את בנה הבכור, שיסע אתה לבית החולים.

ב'שערי צדק' בדקו את האימא, ואחד הרופאים אמר שצריך לעשות לה צנתור דחוף, ואילו רופא אחר טען שהדבר אינו דחוף כל כך. ההחלטה 'הופקדה' אפוא בידי של נער צעיר, שהיה צריך לקבל החלטה האם להודיע לרופאים שיבצעו את הצנתור באמו, אם לאו. נכון שמדובר בבחור נבון מאוד, אבל החלטה גורלית שכזו, שחייה של אמו תלויים בה, לא יכול היה לקבל על דעת עצמו. ואז, במחלקת הלב בקומה העשירית של בית החולים 'שערי צדק', מוגשת לפתע המולה והתרגשות רבה. ראשי המוסד הרפואי, רופאים בכירים ואנשי מינהלה, הולכים ובאים, מוציאים חולים מחדר מסוים ומעבירים אותם לחדר אחר, והופכים את האזור ל'סטריילי'. הבחור מנסה לברר את הסיבה לתכונה המיוחדת המורגשת כאן, והתשובה אינה מאחרת לבוא: פוסק הדור, מרן הגרי"ש אלישיב, צריך להגיע לבדיקה לבית החולים.

אור ניצת בעיניו של הנער. אולי תהיה לי הזדמנות לגשת למרן, ולהיוועץ בדעתו. בשבועות שלפני שבת 'יתרו', חש מרן הגרי"ש בכאבים בגבו, וביום שישי הנ"ל היה חלש במיוחד. רופאו האישי, שבדקו, לא איתר כל ממצא מיוחד, אבל המליץ להביאו ל'שערי צדק', כדי לבצע בדיקה שאי אפשר לעשות בבית, ומבחינתי, אמר הרופא, לאחר הבדיקה יוכל הרב מיד לשוב לביתו. מרן הגרי"ש הסכים, ובשעות אחר הצהריים הגיע לבית החולים, כשהוא מלווה בבנו, רבי אברהם שליט"א, הגבאים, העוזרים וצוות המקורבים.

בכניסה למחלקה מקבלים את פניו ראשי בית החולים ומנהל המחלקה ורופאים בכירים. פרופ' צבעוני, מנהל מחלקת הלב, הודיע שהוא אישית יטפל במרן. הגרי"ש נבדק, והתוצאות היו טובות בס"ד. והכל היה תקין. הרב אלישיב היה יכול כבר לשוב לביתו, אבל לפתע הציע פרופ' צבעוני שכיוון שהרב נמצא כבר בבית החולים, אולי כדאי שיעשה את השבת כאן, 'כדי שנוכל להיות בטוחים שהכל בסדר'. מרן הסכים, והוחלט שמיד במוצאי שבת תבוצע בדיקה נוספת, ואם הכל יהיה בסדר, ישוחרר הרב לביתו.

הבחור הצעיר, שגורל ההחלטה על אמו היה תלוי על כתפיו, חיפש עתה כל דרך אפשרית כיצד 'לפרוץ את המחסומים' ולהגיע אל הרב אלישיב, כדי לשאול אותו מה לעשות. ולא הצליח. הרופאים והעוזרים הרחיקו את כל הסקרנים, והשואלים הפוטנציאליים. ומי יסתכל על נער צעיר העומד מן הצד, ומבקש לשאול דבר-מה ? בשלב זה נזכר הנער שהשבת העומדת בפתח היא פרשת 'תרו', וכיוון שבשבת הבר-מצווה שלו הכין את הפרשה בצורה מושלמת, היו הטעמים זכורים עדיין במוחו והוא ידע לקרוא את הפרשה היטב. הנער הצעיר מחליט שהדרך להגיע אל מרן תיסלל לפניו ע"י... הקריאה לפניו בשבת. הוא ניגש אל הגר"י אפרתי ואל הרב דוד וייסנשטרן, שהיו צמודים אל הגר"ש, והציע את עצמו לקריאה בתורה, והגם שבתחילה לא ראו את הצעתו בעין יפה, שכן מדובר בנער צעיר מאוד, אבל לאחר שהודיע להם שהוא יודע לקרוא את הפרשה בכל דקדוקיה וטעמיה, הסכימו שהוא יהיה הבעל-קורא במניין של הגר"ש בשבת. ואכן, מרן שליט"א נהנה מאוד מהקריאה של הנער בן ה-17. לאחר התפילה ניצל הבחור את ההזדמנות וניגש אל הרב, וסיפר לו על הבעיה שנתקל בה, וביקש שידריכנו מה לעשות. מרן הרב אלישיב הבטיח לנער שידבר אישית עם הפרופ' צבעוני כדי שיבדוק בעצמו את האימא. ואכן, לאחר הבקשה המיוחדת של מרן, בדק הפרופ' את אמו של הנער, והחליט שיש לעשות צנתור, לאחר שהרב אלישיב בירך את החולה, ביצע פרופ' צבעוני בעצמו את הצנתור, והציל בכך את חייה של האימא. הצנתור עבר בהצלחה, ויומיים לאחר מכן שבה לביתה.

בניתוח הנתונים שנעשו לאחר מכן, אולי אפשר לומר שמן השמיים השאירו את מרן הגר"ש אלישיב בבית החולים (כיוון שעקרונית הוא היה יכול לחזור לביתו מיד לאחר הבדיקה), כדי שיאזין לקריאת התורה של הבחור שוויתר לחברו, ויוכל לתת לו עצה וברכה, ולבקש מהפרופ' הנכבד שיבצע את הבדיקה. הקריאה שלא נקראה בזמנו, נקראה עתה לפני פוסק הדור. ומי שוויתר על הקריאה, קיבל בזכות זה 'אימא חדשה'